

تسخیر خورشید و ماه

۲- وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ.....

آفتاب و ماه را مسخر (شما) ساخت ....

آیا تنها خورشید و ماه مسخر بشراست ، یا اینکه دایره تسخیر وسیعتر و بزرگتر می باشد ؟

حقیقت این تسخیر چیست؟ و کی تحقق پذیرفته و در زندگی بشر چه تأثیری دارد ؟

هدف نهائی از این تسخیر که موجودات زیادی کمر خدمت به میان بسته و خدمتگزار بشر شده اند، نیز چیست؟
اینها يك رشته سؤالاتی است که در این مقاله و شماره بعدی به طور اجمال به آنها پاسخ گفته می شود.

دایره تسخیر وسیعتر است

از آیات متعددی استفاده میشود که موجودات جهان و یا بسیاری از آنها تحت تسخیر بشرند ، و خورشید و ماه از جمله موجوداتی بشمار میروند که برای بشر مسخر شده اند. آنجا که میفرماید:

الَّذِينَ تَرَوُوهَا تُرَبُّوا وَإِنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَافِي السَّمَوَاتِ وَمَافِي الْأَرْضِ. لقمان-۲۰

آیا نمی بینید که خداوند آنچه که در آسمانها و زمین است مسخر شما نموده است.

وَسَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ. ابراهیم-۳۳: شب و روز را برای شما مسخر

ساخت.

وَسَخَّرَ لَكُمْ الْأَنْهَارَ. ابراهیم-۳۲: چشمهها را، در اختیار شما قرار داد.

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لَنَا كُلًّا مِنْهُ لِحِمَاً طَرِيقًا. نحل-۱۴: او

است که دریا را مسخر (شما) ساخت تا از گوشت تازه آن بهره مند گردید و همچنین

آیات دیگر.

ولی بر اثر اهیتی که خورشید و ماه دارند و فائده عظیمی که از تسخیر این دو کره آسمانی، عائد بشر میگردد، قرآن تسخیر این دو منبع قدرت و مشعل فروزان آسمانی را در سوره های مختلفی یاد آور شد و آنرا بزرگترین گواه توحید، و استوارترین دلیل قدرت و روشنترین سند بر لطف و مهربانی خدا میداند (۱)

حقیقت تسخیر و تاریخ آن

از آنجا که تسخیر کننده واقعی این موجودات، خدا است، حقیقت تسخیر جز این نخواهد بود که موجود مورد تسخیر، مطیع و فرمانبردار اراده خدا باشد، و در برابر خواست و سنن و قوانین خلقت او، خاضع گردد، و جمله «كُلُّ يَجْرِي لِأَجْلِ مُسَمًّى» که در ذیل آیه مورد بحث، وارد شده، مبین و روشنگر حقیقت تسخیر می باشد و چون این تسخیر، برای انتفاع و استفاده بشر انجام گرفته است؛ صحیح است که گفته شود که آفتاب و ماه مسخر بشراست.

تاریخ این تسخیر را می توان از لفظ «سخر» که فعل ماضی و دال بر انجام فعل در زمان گذشته است، به دست آورد، و این نوع آیات، ارتباطی به تسخیر فضا و دست یابی بشر بر کرات آسمانی که هم اکنون در آستانه آن قرار گرفته و از میان کرات متعدد تنها گام در ماه نهاده است، ندارد. و بالا اقل این نوع آیات در این باره، خیلی صریح نیست.

تأثیر خورشید و ماه در زندگی بشر

خورشید باید نخستین کره آسمانی باشد که در آغاز پیدایش تمدن، توجه خاکیان را بخود جلب نموده است؛ خورشید منبع اسرار آمیز نور و حرارت بوده و هنوز هم هست، از قدرت فکر ما بیرونست که تصور کنیم؛ اگر نزدیک این کره آتشین بودیم گرما و تابش خیره کننده آن با ما چه میکرد. میدانیم که درجه گرمای سطح خارجی خورشید تقریباً ۱۱۰۰۰ درجه «فارنهایت» (۲) است ولی حرارت مرکزی آن به ۷۰ میلیون درجه «فارنهایت» تخمین زده میشود؛ این اعداد برای ما غیر قابل تصور است.

شاید کروییت خورشید، نخستین کشف نجومی بوده است، و اگر در موقع غروب قطاره کنید به صورت يك گلوله سرخی به نظر میرسد (۳).

۱- علاوه بر سوره مورد بحث به سوره های ابراهیم-۳۳، و نحل-۱۲، و عنکبوت-۶۱ و لقمان-۲۹، و فاطر-۱۳، و زمر-۵ مراجعه فرمائید.

(۲): این واحد در درجه حرارت از نام «فارنهایت» فیزیکدان آلمانی مبتکر این درجه بندی، گرفته شده است، در سنجش فارنهایت آب در ۳۲ درجه بالای صفر، یخ می بندد و در ۲۱۲ درجه، می جوشد

(۳): نجوم برای همه

اینک به برخی از خدمات آفتاب در استقرار حیات در روی زمین اشاره می‌نمائیم:

۱- آفتاب کانون حرارت و کره آتشی است که حجم آن یک میلیون و سیصد و سی هزار برابر کره مسکونی ما است، از این کره درخشان هر روز ۳۵۰/۰۰۰ میلیون تن به حرارت تبدیل می‌شود، باید بزرگی آن چقدر باشد که کاسته شدن این مقدار حرارت اثر محسوسی در آن نگذارد.

و به قول برخی از دانشمندان « این ستاره بسیار و لخرج است و حرارت خود را بدون حساب خرج می‌کند گویا از علم اقتصاد خبر ندارد تا آنجا که دانشمندی به نام پروفیسور « مورن » (۱) محاسبه کرده است که در یکسال چه مقدار حرارت به زمین میرسد این مقدار حرارت معادل است با حرارتی که طبقه‌ای از ذغال، به وزن ۱۲ گرم که بر هر سانتیمتر مربع از زمین قرار گرفته باشد، تولید می‌کند یعنی ۱۲۰۰۰ تن ذغال در هر هکتار و ۶۱۰ بلیون تن برای تمام سطح کره زمین و این مقدار ۴۷۰۰۰ برابر مصرف سالیانه ذغال در دنیا است.

۲- آفتاب بزرگترین منبع نور و روشنایی است و هیچ جاندار و نباتی جز در پرتو نور نمی‌تواند زندگی کند، حتی ماهیانی که در اعماق دریاها و اقیانوسها زندگی میکنند بی‌نیاز از نور نیستند و ساختمان بدن آنها نور لازم را در آنجا تأمین مینماید و در اعماق پانصد تا شصده متر که ظلمت حکمفرما است، از بدن خود موجودات زنده دریائی برق تولید می‌گردد و از سطح بدن آنها نوری بر سطح زندگی آنها می‌تابد (۲)

نور نه تنها مایه حیات و وسیله روشنایی و بینایی است، بلکه تمام رنگها از نور است «امروزه توانسته اند در لابراتورها به کمک وسیله‌ای بسیار پیچیده ولی استادانه کشف کنند که تنها تفاوت میان رنگهای سرخ و بنفش در تعداد امواج میکروسکوپی نور است که در ثانیه وارد چشم ما میشود، هر گاه امواج نوری آن قدر بهم نزدیک باشند که در یک ثانیه ۷۵۶ میلیارد آن، وارد چشم ما شوند، تولید احساسی می‌نمایند که نامش را «بنفش» می‌گذاریم، برای اینکه امواج نور تولید احساسی در ما کنند که نام آنرا «آبی» بگذاریم باید ۵۵۰۰ موج در ۲/۵ سانتیمتر فضا باشد و همچنین است رنگ سبز و قرمز هر کدام باید تعداد خاصی از موج نور در ۲/۵ سانتیمتر فضا داشته باشند (۳)

Maurain : (۱)

(۲): نگاهی به طبیعت و اسرار آن ص ۶۰

(۳): نجوم برای همه ص ۹۳

۳- عامل پدیده‌های جوی

عامل اصلی و اولیه پدیده های جوی آفتاب است ، گرمای خورشید و اختلاف درجه حرارت، سبب اختلاف فشار و وزش بادها می‌شود، باد به نوبه خود، باعث حامل ابر میگردد و از ابر، باران یا برف و تگرگ به زمین می‌ریزد، زیرا کره زمین با گرمای فوق‌العاده استوا و سرمای شدید قطبین که نتیجه طرز خاص تابش آفتاب بر اثر تمایل محور زمین نسبت به سطح مدار آنست، مظهریک اختلاف درجه حرارت دائم و محل اختلاف فشار و ایجاد بادهای دامنه- دار منظم میباشد (۱).

باد نه تنها به نوبه خود حامل ابر، و ابرمبداء باران و برف و تگرگ میگردد ، بلکه تلقیح بسیاری از نباتات و گیاهان و سیله باد انجام میکیرد، و ریشه همه این برکتها، خورشید است.

۴- عامل اصلی تبخیر آب: اگر آب به صورت عادلانه در سراسر زمین تقسیم نشود، زندگی حیوانات و گیاهان به مخاطره می‌افتد قسمتی از این بخارها در بالای امواج هوا نقش یک وسیله آبیاری نامرئی دائمی را بازی می‌کند ، و قسمت دیگر به صورت ابرهای باران‌زا آشکار میگردد.

اگر درجه رطوبت هوا از میزان معینی، پائین آید، پوست بدن ما می‌خشکد، برگهای درختان پژمرده شده از بین میروند و تنفس مشکل میشود و...

آفتاب نه تنها عامل «تبخیر» را انجام می‌دهد بلکه تصفیه آب دریاها نیز به وسیله آن انجام میگردد زیرا آب دریاها آمیخته با املاح زیاد است که برای انسان و حیوان قابل شرب نیست، ولی همین املاح در پرتو «تبخیر»، تصفیه شده و آب از هر نظر قابل استفاده میشود (۲).

۵- دشمن شماره یک میکروبهای بیماری‌زا: نور آفتاب به خاطر داشتن اشعه ماوراء بنفش ، نقش «بهداشتی» و درمانی فوق‌العاده مهمی را در صحنه زندگی و حیات دارد راستی اگر آفتاب از انجام این نقش مهم خود سر باز می‌زد چه میشد؟ هیچ! دنیا ، تبدیل به بیمارستانی بزرگ می‌گردید که در میان آن موجوداتی ناتوان و بیمار گونه در میان مرگ و زندگی دست و پا میزدند (۳).

این همه لطف و محبت این همه نعمت و برکت، اگر چه بظاهر مربوط به خورشید است ولی مشعل فروزان منظومه ما، کوچکترین شعور و ادراک حسی ندارد، تا خود را در مسیر خدمت بشر قرار دهد ، بلکه این مواهب همگی از آن خدا است که این منبع نور و حرارت را برای زندگی بشر رام و تسخیر نموده است چنانکه میفرماید:

وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَ...

(۱): باد و باران ص ۲۶-۳۰

(۲) و (۳) قرآن و آخرین پیامبر ص ۱۷۴ و ۱۷۵